

Inserati se sprejemajo in veljajo trispodna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Kolek (štampelj) zneso vselej 30 kr.

Pri večkratnem tiskanju se cena primeroma zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija na Starem trgu h. št. 163.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na stolnem trgu hiš. št. 284.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in saboto.

Sloga jači, nesloga tlačí.

(Resna beseda k dobrovoljni spravi.)

Na Rieki Štaj. 12. maja. (Izv. dop.) Velika homatija in borba nastala je med vznemirjenimi narodi naše lepe Avstrije. In kdo jih je tako vznemiril, — jih v toliko homatijo in borbo spravil? Na to resno vprašanje imamo odgovor od davno že pokojnega veljaka, slavnega bana hrvatskega — Jelačića, blaženega spomina, koji je bil tako resnično, kot odkritosrčno izustil: „Gospodara imamo dobrega, a kočijaži so zavozili“. Ktere kočijaže je slavni ban mislil, je menda vsakemu znano: je stranka, ki vladino krmilo v rokah drži, pa za pravi blagor Avstrije in njenih narodov srca nima; so možje, kojim je povstaji vzbujenih Dalmatinov blagosrčni cesar sam tako nujno naročal: „Naredite mi mir med mojimi narodi“; je stranka, ki je blagega grofa Hohenwarta s predsedniškega stola spodrinila, samo zato, ker si je resno prizadeval blago cesarjevo besedo v dejanje izpeljati in avstrijska ljudstva zadovoljiti, pomiriti; je stranka, koja si k izpeljavi svojih sebičnih namér — k samosilstvu — vé tudi poslancev pridobiti, kteri z zaupanjem svojih poštenih volilcev kot s kartami igrajo in z unimi vred v en rog trobijo na velik kvar narodom, ki se z njimi ne strinjajo. In taki možje in enaki, ki z njimi držé, so državni voz skoz več kot 20 let že na zevajoče prepade pritirali; — pravega tira poiskati jim pa še na misel ni prišlo; — pritisk z novo-verskimi postavami na cerkev zdi se jim vse bolj potreben. — In kaj si bodo z vsem tem pridobili? — Vsemogočno, samoblastno državstvo ali bolj prav reči: samosilstvo je bilo sad podobne sisteme: nekdanj pri

paganskih Grkih in pozneje tudi pri Rimljanih le vladajoči državljani — bogatini, vsi drugi pa ubogi helotje, — sužnji; toda poglobitnejši pozabijo: „da prava moč države je vsikdar in povsod le v zadovoljstvu in osrečenju ljudstev, narodov“.

Kako brezvestno tedaj in brezverno je, se narodom za voditelje na čelo postavljati, da bi jih v ta neprezreteljni prepad samosilstva, nejeverstva strmoglavili, kakor žalibog pri nas kolovodje mladoslovencev, pri Čehih mladočehov, počenjajo! — Oj ljuba sloga! ti zlato ravnilo dejanja vsim, ki kaj veljavnega, krepkega in velikega izpeljati hočejo, kamo si zginila? Oh! od mladih, ki se svojemu lastnemu narodu izneverjajo, v vodo pahnjena, si najbrž izplavala k našim sosedom, jakim Hrvatom, med kterimi razprtja ni, med nami in Čehi pa žaloben, vsega zlega poln prostor le neslogi pustila! Ali nimajo Slovenci, kakor tudi Čehi, že inih vragov zadosti, zoper ktere morajo svoje svetinje in narodne pravice braniti, da se taki še v naročji lastnega naroda plodijo?

Kdor tedaj za blagodajno geslo: „Vse za vero, dom, cesarja“ ne mara in ga možato ne zastopa, on seje nesloga in več drugih zlob, odvrže vero in je tudi pri drugih ne more videti; zato preganja njeno varhinjo in učiteljico sv. cerkev; črni in psuje papeža, škofo in duhovne; svoj narod razdeva, tlačí in v prepad seboj vleče. Gorjé pa vsim, ki jih za seboj potegne! In — ali zamore taki še ime dobrega državljana si prilastovati, za svojega cesarja stati, koji najpoglobitnejše podslombe državi spodkopava, jih z vsemi močmi omajati hoče? Nikakor ne. Vse drugači pa ravna oni, — bodi Nemeč, Čeh ali Slovenec, — kojemu je to geslo vodilo: on je pravi katoličan, kojemu

ni le sv. vera, — marveč tudi domovina in država draga, za koja je pripravljen žrtvovati svoje blago, moč in življenje, to toliko raje, da bi vse tudi pri državi v svojih mejah ostalo: on je pravi rodoljub, ki se za pravice svojega naroda kot za svoje lastne svetinje poganja, jih z vso postavno močjo brani in varuje: on je zvesti državljan, koji poglobitne podslombe državi po moči vtrjuje, podpera, in jih meni nič tebi nič podkopati in razrušiti ne dá, ker daje „Bogu kar je božjega, in cesarju kar je cesarjevega“. In take značajne može, kojih je, hvala Bogu! še zmerom veliko, bi s srčnim veseljem pozdravljali in še toliko bolj jih pozdravljali, ko bi v svojo čast in srečo, kar jim srčno želimo, dobre, blage volje bili, se pod ta mirni, vse oblaživni prapor vvrstiti; zatoraj proč z nesrečno „neslogo“, privabimo, pozdravljajmo le na vse strani osrečevalno „slogo“ — in vse bode prav in zopet boljše!

Volitev slovenjegraška in njen nauk.

„Kjer koli so se še naši fanatični „mladoslovenci“ v slovensko narodno politiko mešali, kjer koli so po svoji trmi hoteli na svojo pest slovensko politiko delati, — povsod so našo narodno stvar Nemcem izdali, povsod je njih trma rodila narodno izgubo, povsod, kjer so hoteli izriniti svojega rojenega brata pravega Slovenca, nijso se oni na bratov sedež useli, nego zasel ga je sovražnik obeh, nemškutar ali Nemeč. Slovenska narodna stvar bi nam vsem imela izmed prvih biti, a fanatikarji med našimi „mladinci“, posebno oni, ki imajo novine v rokah in se v politiki povsod naprej silijo, stavijo na prvo mesto osebnost samopridnost, ki nikdar in nikoli nijsta iden-

Podlistek.

Statistični listek.

(Dalje.)

Železnice celega sveta in Jesenkov „Občni zemljopis“.

Začetkom smo omenili, da en konj z navadno hitrostjo pelje po železnem kolovozu (po železnih šinah) 240 centov ali štirikrat več

*) Jesenkov „Občni zemljopis“ je jako obširna knjiga, ki obsega 30 drobno tiskanih pol v veliki oktavi. Čitatelju ponuja to delo pre mnogo raznovrstnega gradiva iz zvezdoznanskega, prirodnoznanskega in državnoznanskega zemljepisja, zlasti so pa kulturostatistični oddelki tako obširni, da zadostujejo vsakemu, ki potrebuje poduka v takih stvaréh. Primeroma jako cena knjiga se dobiva pri Klerru, Giontiniju, Lercherji in Tillu v Ljubljani, pri Siegelnu v Celovci, pri Soharji in Paternolju v Gorici, pri Tandlerji v Novem Mestu, pri Geigerju v Celji, pri Ferlinci v Mariboru, pri Blankéu v Ptujih — pa pri spisatelj in založniku samem v Trstu. — Vrdn.

ko na najbolje zidani cesti. Drgnjenje koles ob cesti skušali so najprej zmanjšati pri rudnikih, kjer so težko rudo vozili od jam v raznovrstne plavže in fabrike. Uže pred 300 leti so namreč podolgem položili lesene hlode ali debele deske ter po njih vozili. V preteklem stoletju so pri mnogih rudnikih bile take lesene ceste kaj zelo razširjene; da bi dalje trpele, okovali ali pokrili so lesene deske z železom. Leta 1776 je Anglež Curtt les popolnem odpravil ter za isto vožnjo naredil železne šine: enake naprave, ki jih še sedaj opazujemo pri vseh rudnikih in po vseh fužinah. Velik korak na potu razvitka železnih cest storil je Mr. Outram, ki je začetkom tega stoletja v Derbyshiri na Angležkem jel pokladati železne šine na kamenitne pragove. S tem je rečene železne ceste tako utrdil, da so jih po njem Outramove ceste (Outram-ways) ali po angleški in skrajšano „tramways“ imenovali.

Iznajdljivi inženirji so leta 1814 iz stoječega parnega stroja naredili prvi parovoz, ki je zelo težko blago v rudnikih (pri Newcastlu)

prevažal, a tako počasi, da je v eni uri prehodil komaj 6 do 8 kilometrov (4—5 angleških milj, ena angleška milja 1.6093 kilomet.). To pa ni ostrašilo genijalnega inženirja Jurija Stephensona pred drugimi poskusi. Leta in leta je delal s svojim sinom Robertom, da bi popravil parovoz. Leta 1825 zidala sta železnico med Stockfonom in Darlingtonom; a tudi takrat naprava ni bila primerna za prevažanje ljudi, ker je parovoz prepočasi vozil. Veliko pa je koristila ta naprava trgovcem in obrtnikom, ker jim je blago kaj ceno in primeroma hitro prevažala. Promet blaga pa nikjer ni bil toliko velik kakor med Liverpoolom — velikim primorskim tržiščem ob irlandskim morji, in Manchestrom, najbolj obrtnim mestom na Angležkem. Tu se je prevažanje blaga večkrat zakasnevalo ter tako mnogo izgube zročilo obrtnikom in trgovcem; tudi je bilo prevažanje po vodi (po prekopi) in po suhem silno drago. Da bi se tem v okom prišlo, sklenili so napraviti železnico med rečenima mestoma.

tični s slovenstvom. Ta taktika jih je do zdaj zmirom še vodila iz dežja pod kap, iz Scile v Karibdo. Voljen res nij bil „mladoslovenec“, voljen je bil tujec. To so nasledki katilinaričnega principa, od Jurčičevega „Naroda“ izrečenega: „rajši nemškutarja nego duhovna.“ Imate zopet, kar hočete, v slovenjegraškem volilnem okraji.

Silil se je v brežkem okraji mlado-liberalen kandidat zoper Kosarja za poslanca; vsled tega smo Slovenci ta volilni okraj izgubili in voljen je nemškutar, protivnik nam Slovincem in tudi „mladim“. — Silil se je „mladi“ kandidat v gorenjskih in notranjskih mestih dr. Zarnik in samo vsled tega smo ta volilni okraj izgubili na hudega nemškutarja Suppana. Silil se je zdaj zopet „mladih“ kandidat Rapoc in izgubili smo tretji volilni okraj samo zavoljo tega na Nemca! In ker Slovenci nimajo Bog ve koliko volilnih okrajev, nas utegnejo „mladi“ s svojimi nesrečnimi kandidaturami ob vse zastopnike naše narodnosti pripraviti, če pojde to tako naprej. — In pri vsem tem ni pozabiti, da so bili to slovenski volilni možje, ki so v tak položaj postavljeni, nemškutarja volili. Zakaj?

Zato ker ljudstvo neče „mladih“ politikarjev, ne „mladih“ poslancev. Da „rajši nemškutarja“ — to je žalostno, a mu ni tolikanj zamere nego Vošnjaku in Zarniku, ki bi morala vendar politično omiko imeti in zavoljo te omike tako katilinarično politiko zametavati. — Ljudstvo ima toliko zdravega naravnega razuma, da čuti, da vera in cerkev imate zdaj mnogo s politiko opraviti. Ljudstvo spoštuje duhovna, ker ga vidi učiti božji nauk, upanje in ljubezen, ker ga vidi vernim deležega tolažbe sv. vere, ker je duhovnik v svojem poklicu zvest delavec v vinogradu gospodovem. A ljudski instinkt se tudi ne protivi temu, da bi duhoven (ne le samo sploh v posvetne boje stopal nego) tudi sam voditelj v posvetnih političnih bojih bil. In ta zdravi instinkt je, ki je tu dejanja delal, katera bi morala onim „mladim“, ki so še kaj narodni, še kaj Slovenci, in ne samo v sebe zagriznjeni, oči odpreti.

Le dokler je bila narodna zastava s potrebnim napisom „vera“ nam vsem prva, le dokler so bili „mladi“ samo sobojevniki, samo vojaki pod to narodno zastavo, kakor mi drugi, le dokler niso začeli „liberalni“ Slovenci in njihovi partisanski svoje „neliberalno prvorojenstvo“ tudi v politiko in narodno življenje no-

Še prej ko je bila ta železna cesta dozdana, so parovoz zdatno popravili. Naredili so mu mnogocevni kotel ter tako množino parasilno pomnožili; s tem se je pomnožila tudi hitrost celega parovoza. Ta prevažna iznajdba, ki se je prvokrat pokazala na rečni železnici med Liverpoolom in Manchestrom, zaznamuje začetek železnične dobe. Zbrano občinstvo je 15. septembra 1830. strmelo, ko je prvokrat videlo parovoz, ki je peljal velikanski vlak poln potnikov iz Manschestra v Liverpool in sicer z nedomišljeno hitrostjo, kajti v enej uri je predrdal čez 15 angleških milj t. j. 24. kilometrov (ali 3½ zemljepisne milje): hitrost, ktero pa je poslej popravljeni parovoz še mnogo prekosil. Do današnjega dne se je hitrost parovoza tako pomnožila, da so se največe dalje zeló, celó toliko skrčile, da jih ne štejemo več po miljah ali pa po dnevih, ampak le po urah. A prešlo je še nekaj let, preden so Angleži in drugi Evropejci sprevidili vse koristi te imenitne iznajdbe, preden so jeli po raznih državah zidati železne ceste. (Dalje prih.)

siti in vodstvo nad narodom si usurpirati — zmagovali smo v edinosti. Zdaj bomo tako dolgo v needinosti, dokler „mlad“ ne bode naučil se sebičnosti ločiti od slovenstva, dokler ne bode „svobodnjakov“ minila srbsica po vodstvu národne politike, ki jej je prav za prav tuja. — Od bolj poštenih in sprevidnih „mladih“ upamo, da bodo sami pustili „Narodovo“ ščuvanje in bodo zopet le narodno reč podpirali; preverjeni smo, da bode čas v tem slovenskemu narodnemu prizadevanju boljše čase prinesel.“

Ta članek je prinesel „Narod“ v soboto 16. maja. Mi ga nismo skor nič spremenili, popravili smo le nekatere — menda tiskarne — pogoške, n. pr. mesto „duhovni“ povsod „mladi“ ali „mladoslovinci“. Ker se nam je po tih popravkih članek zdel izvrsten, smo ga ponatisnili in ga podamo svojim bralcem, da vidijo, da je tudi „Narod“ enkrat pravo zadel.

Avstrijsko cesarstvo.

Iz Ljubljane, 18. maja. (Izv. dop.)

Ljudje, kateri so podlago resnice zavrgli, ne morejo drugač, nego da sami sebe po zobeh udarijo, kolikorokrat usta odprejo. V enem zadnjih listov je „neslovenski Narod“ potožil, da „zadnja leta mladega literarno-delavnega narastja med slovensko mladino nij“. . . . Zakaj pa ne? Zakaj je pred nekaterimi leti (n. pr. pod Nečasekom) bilo med šolsko mladino vse živo za literarni napredek? Že iz nižjih gimn. razredov so mladenči pisali v pesnih in prozi ne slabo in tako obilno, da se njih ponudbam v časnikih nasproti vstrezati ni moglo. To vedó tudi oni, ki jih je pozneje branje nemškega, ne bolj pravega nemškega, toliko kolikor „umazanega“ slovtva — ali da še prav rečemo, „slovstvenega izvrška“ — na kriva pota speljalo. In nekteri tih so ravno zdaj sami sokrivi, da je mladina za visoke in blage misli čedalje manj vneta, čedalje manj zmožna. Kdor mladino v propagando svoje lastne nevere zlorabi, čegar težnja je pobijanje najblažjih občutkov pri mladini in trošenje „luterofilstva“, kdor tedaj med katoličane razpor seje, kakor sploh med naš narod, — on naj bi sam sebe na prsi udaril in previdno molčal o žalostnih prikaznih, ktere sam zadolžuje. Nam je o počenjanji teh ljudi nekoliko več znanega, kot si sami mislijo in želé.

Kdor tako neolikano piše, takó razpor med narodom dela, s tako nečloveško togoto največe svetinjo svojega lastnega naroda pobija, kakor omenjeni list, — on naj ne misli, da bodo mladi čitatelji se medú nasrkali iz njegove nečednosti. Le opazujte, s kako zagrizeno jezo zareži, kolikorokrat kacega konservativca pod peró dobi, kako si iz vsake trte priliko izvije, da brsne zalogljaj skisane nesnage iz svojih umazanih ust. In da je divjanje popolnoma demoniško, ga o vsaki priliki meša s prekanjenimi bogoskrunstvi, z zasramovanjem molitve, pobožnosti, posvečenih, vernih, ali vsaj konservativnih oseb. Don Karlosa zmerja z „božjim maziljencem“, ki kri preliwa za svojo sebičnost; „Vaterland“ se je „že kristijansko veselil, kako bode Don Karlos celo republikansko druhal zapodil“ itd. Kmalu na to je pa sam naznanil, da so „dobrovoljci v Bilbau požgali jako veliko hiš, ker so bili njihovi prebivalci karlističnega mišljenja“. K temu kanibalstvu pa ni vedel nič pritačiti. Pa čemu? Saj je sam rekel: „Naj bode iz Španije kar hoče, republika ali konstitucionalna monarhija, da se le ultramontanski legitimisti, morilci vsake svobode (!) zatró. To

mora želiti vsak liberallec“ (kteri namreč ima toliko „kosmate“ omike na jeziku in toliko žolca v srcu, kakor ti ljudje). — Smešno je, kako govori o „črni zalegi absolutizma“, ko je sam tolik prijatelj najčrnejšega absolutizma Bismarkovega, švicarskega, pa tudi avstrijskega. In ti neobrisanci govore o papeževi „kletvi“, ki sami preklinjajo, kolikorokrat spregovoré.

Ali niste opazovali tudi te-le prikazni? Kakor pajek s pohlepnostjo povsod strupa išče, tako ta list pristreza, ako kak luteranec v nemškem zboru zine psovko proti Rimu, škofom, katoliškim duhovnom, in jo v razširjanje svoje togote zoper cerkev katoliškim čitateljem naznani. Če bi bilo še tako neslano, njemu je vendar-le „pikantno“, da je pruski naučni minister boje rekel, „da je Rim pripravljen spraviti se s Švico, samo da bi potlej Nemčija sama bila“. . . . Nikar se ne smejajte, res je to pisal. — Sicer je „omiki“ in „oliki“ tega lista tudi čisto primerno, ako katoliške govornike na dunajskem zboru s „klerikalnimi klepetaći“ traktira. No, ako so taki možje, kakor Rauscher, Schwarzenberg, Thun, Pavlinovič in toliko drugih „klepetaći“, to morajo v narodni tiskarnici bivati govorniški velikani nezmerno visoko nad Demosteni in Ciceroni.

Da čitatelji čisto spoznajo, kako medeno dobri so ti „mladi“ slovenskemu kmetu, naj omenimo še to, da njih listu je čisto prav in pravično, da ni pomoči za duhovski stan v oziru na vojaščino, dasiravno pomanjkanje duhovnov ljudstvo že zdaj po več krajih prav bitko občuti. Še več: zakaj bi tudi duhoven sam ne šel puške nosit?! Fanatiška strast te svojati je slepa do tega, ako se ubogi kmet s šolanjem svojega sina tudi do gole kosti ožuli, zadnji vinar izda za-nj, da pride do visokih šol: naj le vzame ko prostak puško na ramo, če tudi kmet s svojim domom gre na kant in z družino lazi „od nemila do nedraga“ po pregovoru jugoslovenskem. Črna brezverska strast naših „omikačev“ se, kakor tržaški mestni očetje, povsod boji za „enako pravico“, kjer koli bi bilo treba za božjo čast in za cerkev kaj storiti. Pa vsemu temu se ni čuditi, ako se pomisli, da nevhvaležnost je mati vsih črnih pregreh, ker posnetek iz pravil nove dóbe, zdi se, je ta: „Če je kdo večkrat pri duhovnih in cerkvenih napravah beračil, pri njih se najedel, bolj jih mora sovražiti in grditi!“

Iz Ptujaja 14. maja. — ab — (Izv. dop.)

Nek dopisun v 104. šte. Sl. N. 8. maja t. l. v dopisu iz Ptujaja tukajšno čitavnico oštel in vodstvu očita, da je krivo njenega propadanja, ker premalo znanstvenih besed, petja, deklamacij, muzikaličnih produkcij itd. napravlja; dalje pravi dopisnik, da ima odbor nedelajoče in neomikane člane, čitalnica pa dosti prahu na sebi, katerega se naj otrese. Celemu dopisu se je videlo, da g. dopisniku ni toliko mar za bistvene reči, nego samo za to, da si svojo jezo ohladi. Na to je poslal čitalničin tajnik slav. vredništvu „Sl. N.“ s polnim imenom podpisano „poslano“, v katerem g. dopisniku dokazuje neopravičenost njegovih očitovanj in konečno mu svetuje, naj poprej sam svojo slovensko slovnico debelega prahu otrese, da ne bo zopet v tako kosmati slovenščini napadal zasluženih narodnjakov. Tudi je tajnik prosil vredništvo, da naj „poslano“ sprejme nespremenjeno, ali pa, da ga naj ne sprejme, ter se je ob enem zavaroval proti temu, da bi ga vredništvo po svoje prenaresjalo. In čujte, kaj je storil Narodov vrednik. Tajnikovo „poslano“ je celo po svoje ostrigel, bolje reči izpustil, in si dopis skoval, zraven pa še opazil audiatur et altera pars, hoté s tem povedati občin-

stvu: Vidite kako smo pravični! Kako naj imenujem takošno postopanje?

G. Tajnik tukajšne čitavnice se odločno ustavlja temu, da bi se smatral kot sodelavec „Narodov“, odkar ga po Tomšičevi smrti puhel in prevzetan mladinec vreduje. Tužna nam mila majka Slovenija, da je njen največi časnik v rokah osebe, ki družega ne vé, ko psovati in po duhovništvu udrihati; ki z veseljem sprejema v list vsako blebetanje še tako nezrelga fantalina, če mu le pomaga okidovati narodnjake, katerim g. vrednik „Slov. N.“ ni malik. Ni se čuditi, da naša reč tako slabo stoji, ker plitve, častilakomne glavice javno mnenje delajo, treznemu in neumorno delajočemu narodnjaku pa se še priložnost ne da, da bi nedolžno napadane branil. Res žalostno.

Iz Dunaja, 18. maja. Delegaciji bote neki 22. t. m. svoje delovanje končale. Vlada ž njima ni nič kaj zadovoljna, ker ste zlasti denarnemu in vojnemu ministru odrekli mnogo izdatkov. Vradni listi pravijo, da denarni minister Holzgethan mora vsled tega odstopiti. Herbst, ki se je najbolj v njega zaganjal, bi menda rad prišel na njegovo mesto. 15. t. m. je imela naša delegacija skupno sejo, v kateri se je bil zarad stroškov za novo ladijo „Tegetthof“, katerih denarni odsek ni hotel privoliti, vnel hud razgovor. Delegacija je predlog odsekov zavrgla, in omenjene stroške z 282.000 gold. dovolila. Za vojnega ministra se je tudi grof Andrassy jako poganjal, pa vse pregovarjanje je bilo zastoj in delegacija je po nasvetu dr. Grossa odrekla 1.700.000 gld. za zdrževanje vojakov. Znamenito je tudi to, da 4 delegacijski poslanci so se mandatom odpovedali; namesto njih poklicali so k sejam njih namestnike, pa izmed 9 povabljenih gospodov prišel je le eden; vsi drugi so se izgovarjali, nekteri z bolehnostjo, nekteri pa z nujnimi opravki. Če se ne bi delegacije kmalo sklenile, bi se jim skoro tako godilo, kakor laškemu parlamentu, kateri dostikrat zarad premalega števila poslancev ne more zborovati. — Dunajski dopisnik „Germanije“, ki je navadno prav dobro podučen, piše, da ni nikakoršnega upanja, da bi se škofje skupno pognali zoper verske postave. Vse, kar so storili, je pri shodu na Dunaju sklenjeno, pa na nebenega ne adresirano pismo, v katerem pravijo, da bodo spolnovali tiste določbe novih postav, ki se strinjajo s konkordatom. Vsem drugem pa bode vsaki delal, kakor se bode njemu zdelo najprimerniše. Prvi prepir je nastal v šenhipolitski škofiji. Nek šolski nadzornik je namreč dva kaplana pri deželnem šolskem svetu tožil, da na povelje škofovo nista hotela pričo njega otrok izpraševati krščanskega nauka. Deželni šolski svet je škofu pisal, da po § 18. novih postav nihče ne sme posluževati se svoje službene veljave, da bi zadrževal izpolnvanje postav in gospóskinih ukazov ali prosto izvrševanje državljskih pravic, kaplanoma pa je naznanil, da ne smeta izpolnovati škofovih povelj, ktera nasprotujejo državnim postavam, da ne postaneta kriva nepostavnega dejanja. Sklicevaje se na verske postave deželni šolski svet tedaj kaplana kar naravnost spodbuja k nepokorščini do škofa, kateremu sta pri posvečevanju prisegla v verskih rečeh popolno pokorščino. In podučevanje v krščanskem nauku menda vendar le spada k verskim rečem? — Papeževemu nunciju so se 16. in 17. t. m. poklonili ministri, načelniki raznih vradov in poslanci drugih dežel.

Moravski cerkveni patroni so, kakor poroča „Vaterland“, sklenili oporekati proti

določbam novih verskih postav. Dotično pismo se glasi prav enako, kakor pismo pemskih patronov, le določbe o oskrbovanju cerkvenega premoženja in o skladih so se spremenile in moravskim razmeram primerile.

Ogerska, 16. maja. Danes se je ministrskemu predsedniku predstavila hrvaška deputacija prosivša ga, da bi se potegnil zato, da se kakor hitro mogoče hrvaško-slavonska granica z deželo združi. Silno potrebno je, rekel je govornik g. Brič, da se konec stori provizoriju in neprijetnemu stanju graničarjev. Minister Bitto je odgovoril, da do zdaj se ni mogel pečati s to rečjo, da jo bode pa cesarju in ogerski vladi priporočal pri posvetovanju, kterega bodo precej po sklepu delegacij imeli.

Vnanje države.

Bavarska, 18. maja. Kralj je društvu dosluženih vojakov podaril novo zastavo, katero jim je princ Luitpold v njegovem imenu izročil. Proti priliki jih je navduševal, visoko čislati modro-belo zastavo po zgledu svojih prededov, ki so se v varstvo svojega deželnega vladarja in v brambo drage domovine zmerom trdno in zvesto zbirali okoli te zastave. Te besede so nekako svarilo pred prusko propagando, ki si je zlasti prizadevala na svojo stran dobiti to društvo. Bavarske tedaj ni volja popolnoma podvrči se Pruski in izdati ji starodavne deželne pravice. V čudnem nasprotju s tem nagovorom so besede, ktere je pri ti priliki govoril poslanec avstrijskega Radeckijevega društva na Solnograjskem. Ta mož je pri neki večerni veselici napil navdušeno nazdravico nemškemu cesarju v Berlinu ter zagotavljal, da se avstrijski Nemci ne pusté odtrgati od Nemčije, ker njihova srca bijejo za mogočno nemško kraljevstvo. Poslušalci pa niso bili njegovega mišljenja in so prav razločno sikali. Uboga Avstrija, da se smejo zastopniki njene vojaščine že očitno navduševati za Prusko, ki ji je l. 1866 napravila toliko škode in tudi zdaj še vedno preži na njene pogin! — Zbornica poslancev je 12. t. m. pričela svoje zborovanje. Nekteri časniki zahtevajo, da naj domača (patriotična) stranka izreče nezaupnico ministerstvu Lutзовemu, katero hoče Bavarsko narediti najpokornejšo dekle silovlade pruske.

Virtemberska, 18. maja. V drugi zbornici je prišel 13. t. m. v razgovor postavini načrt o razmerah starih katolikov. Poslanec Lender je v imenu katoliškega ljudprotestoval zoper to postavo, ki nasprotuje ustavi in narodopravnim pogodbam. Državni minister Jolly je na to odgovoril, da to oporekanje je brez vsega pomena, kar je katoliške poslance tako zbolelo, da so zapustili zbornico; po njihovem odhodu so ostali narodno-liberalci enoglasno potrdili omenjeno postavo.

Francoska, 18. maja. Narodna skupščina je 13. t. m. za predsednika volila gosp. Buffeta. Vlada je zbornici predložila načrt nove volilne postave, ktera naj bi se po njeni želji najprvo rešila, za njo pa postava o višjem svetu (grand conseil). Ta bi imel po vladinem predlogu 300 udov, izmed katerih bi jih volili 150 razni okraji, 100 bi jih imenovala vlada, in 50 bi jih vzeli iz tistih nadškofov, škofov, generalov itd., ki so nekdanj sedeli v starašinstvu (senatu). Višji svet bi imel ravno tiste pravice, kakor zbornica poslancev, razun tega bi imel pa tudi še pravico, odgovor tirjati od predsednika in od ministrov in jih soditi. Višji svet bi si sam izvolil predsednika, ki bi imel

pri izpraznjenem sedežu republikanskega predsedništva obe zbornici sklicati k volitvi novega predsednika, ki pa ne bi moral imeti tistih pravic in naslovov kakor Mak Mahon. Tudi bi imel višji svet določiti, koliko časa ima sedanja vlada trpeti. Davkarske postave bi se morale vselej predložiti zbornici poslancev. Predsednik republike v soglasju z višjim svetom imel bi tudi pravico razdret narodno skupščino. Minister Broglie je to postavo zbornici predložil 15. t. m. Desnica in desno središče sta bila ž njo jako zadovoljna, skrajna desnica in levičarji pa nič kaj ne. Vlada je bila odločno za to, da se najprvo reši volilna postava, pa skupščina se je 16. t. m. s 381 glasovi proti 317 izrekla zoper to, in ministerstvo Broglievo je vsled tega odstopilo. Mak Mahon je naročil Goulardu, da naj sestavi novo ministerstvo, kar se je imelo véčeraj ali danes zgoditi.

Laška, 17. maja. V Milanu so pred kratkim našli svetinje sv. Ambroža, ki bi se bile imele 11. in 14. t. m. v slovesni procesiji prenesti v cerkev sv. Ambroža. K ti slovesnosti so bili povabljeni vsi škofje lombardskega, beneškega in piemonskega kraljestva in tudi iz mnogih drugih krajev Italije; iz Rima bi bila prišla gg. Tabani in Bilio. Liberalce je to močno peklo in skušali so to zabraniti. Pa še 7. t. m. je minister Cantelli na dotično vprašanje poslanca Cavallottija odgovoril, da procesije ne more prepovedati. Pa ker Cavallotti le ni dal miru in je v zbornici tako psoval in preklinjal cerkev, da ga je moral predsednik opominjati, prepovedal je milanski prefekt na povelje ministrovo 9. t. m. slovesen sprevod, kar je pa ne samo odločne katoličane, ampak meščane sploh, ki veliko držé na svojo čast, strašno razdražilo. Čudna vlada to, ki zarad peščice ljudi sto tisučem drugih ljudi prepové cerkveno svečanost, katero pa katoličani jako čislajo.

Španjska, 17. maja. Republikanski general je potisnil en del svoje vojne proti Leodiji, en del pa proti Ebru. Pri reki Nervionu se vsaki dan tolčejo republikanci, ki se na desnem obrežju vtrjujejo, s Karlisti, ki so se na levem ustavili. V Bilbau pričakujejo od dne do dne novega obleganja, in ljudje v obilnem številu zapuščajo mesto. Serano se bo kmalo prepričal, da vse njegovo prizadevanje je zastoj. Novo ministerstvo je sicer pričelo svojo delavnost, pa so ž njim tako malo zadovoljni, da je več deželnih načelnikov in višjih uradnikov iz službe izstopilo in je po večih mestih velika nezadovoljnost. Naj mogočnejša oseba je zdaj general Konha, ki bode morda skušal na prestol spraviti Izabelinoga sina Alfonza. Pa nekoliko časa bode moral že še potrpiti. — General Elio je zarad bolehnosti iz službe izstopil in namesto njega je Doregaraj imenovan za prvega poveljnika karlistične armade.

Ruski car, ki zdaj v Londonu biva, je 15. t. m. sprejel poslance raznih vlad, katerim je rekel, da njegova edina skrb je, da bi se mir v Evropi ohranil, in upa, da ga bodo v tem podpirale tudi druge vlade. Ravno tisti dan se mu je poklonil grof Pariški, kterega je car jako prijazno sprejel. Za tem je grof obiskal tudi princa Valeškega.

Srbski knez je 16. t. m. zapustil Carigrad in nazaj grede obiše na tihem tudi Bukarest, glavno mesto Rumunske, kjer ga že dalj časa pričakujejo.

Domače stvari.

(Iz zapisnika seje dež. šolskega sveta,) ktera je bila 30. aprila t. l., posnamemo sledeče bolj važne stvari. Nasvèt vodstva ljubljanske gimnazije, da bi se pripoznala 2. natisu Heinrichove nemške gramatike sposobnost za gimnazijo, se izroči ministerstvu nauka. — Pritrdi se poklicu suplenta na ljubljansko gimnazijo in se mu določi plača. — Prošnje učencev na kočevski, novomeški in ljubljanski gimnaziji za oproščenje šolnine se rešijo. — Za nadaljevalni poduk ljudskih učiteljev kranjskih na tukajšnji učiteljski izobraževalnici se odločijo dnevi od 24. avg. do 19. sept. t. l.; sklene se to naznaniti okrajnim šolskim svetom s pristavkom, da naj naznanijo učitelje, kteri bi bili tega poduka potrebni, in vodstvu učiteljskega izobraževališča, da naj predloži poseben načrt o tem poduku. — Učitelj Avgust Engelmann na ljudski šoli v Kranji se postavi stalno. — Prosi se ministerstvo navka, da pooblasti dež. šolski svet za sklenitev nove najemniške pogodbe za razširjene prostore pripravnice in vajnice učiteljic; ravno tako se obrne dež. šolski svet do ministerstva s prošnjo, da se ustanovi na viši realki ljubljanski novo mesto za profesorja „extra statum“, ker se vsako leto ponavljajo paralelni razredi, in da se v prvem razredu višje realke odločijo 4 ure na teden — namesto zdanjih 3 — za poduk v nemškem jeziku. Slednjič se sklene še ministerstvu predložiti prošnjo, da se na obeh srednjih šolah in na izobraževalnici za učitelje in učiteljice ustanovi novo mesto učitelja telovadstva.

(Preganjanje uradnikov Slovencev.) V sled naznanila tukajšnje deželne vlade, da nek poštni uradnik ni hotel izročiti policaju v prepoved dejanih iztisev „Reforme“, ki so došli po železnici v Ljubljano, se je pričela disciplinarna preiskava zoper dva poštna vradnika, ktera sta bila ob enem začasno koj odstavljeni. Pri ti priliki pa so bili menda tudi drugi poštne uradniki zatoženi, da so prehudi Slovenci, kajti zdaj jih je prestavljenih šest daleč od domovine na meje avstrijskega cesarstva. Ravno taka osoda je nenadoma zadela dva telegrafska uradnika. Vsak človek si misli, da je poštno vodstvo s tem prestavljenjem gg. uradnikov v tako oddaljene kraje dotične uradnike hotelo kaznovati, a zakaj? Nikomur ni znano, da bi bili v službi kaj pregrešili; ravno nasprotno, vsi so vrli uradniki, ki spoštujejo enakopravnost in uradujejo vtistem jeziku, kterega želé stranke, tako da se po vsi pravici mora reči, da tako izvrstnih uradnikov za občinstvo (in za občinstvo je uradnik v prvi vrsti) ni nikjer, kakor so zdaj ljubljanski poštne uradniki, izjemši par višjih, in jih tudi prej v Ljubljani bilo ni. Kaj pa pomeni nenadna prestava uradnikov, ki po vsem vstrezajo občinstvu? Ali ima to pomeniti, da se nam bliža čas, ko bo knez Metternich deželni predsednik? In kaki uradniki bodo prišli na mesto prestavljenih, ker je znano, da takih, ki so slovenščine zmožni, povsod manjka? Morda zopet Nemci ali zaničevalci jezika našega? Če se to zgodi, potem pač opominjamo občinstvo, da ne odneha ne pičice od svoje postavne pravice in zahteva od poštne uradnikov ljubljanskih slovenska pisma, ne glede na to, ali je tak uradnik zmožen slovenščine ali ne.

(„Narodova“ doslednost.) Če „Narod“ izvé premeščenje ali imenovanje kake osebe, brž pristavlja k naznanilu opazke svoje lastne modrosti. Tako je n. pr. nedavno naznanil, da je iz Maribora v Ljubljano prestavljen nek

suplent Wiesthaler za profesorja in pristavil opazko, da je ta zopet Nemeč in sovražnik naše narodnosti. Komaj teden dni prej pa je dopis v „Narodu“ poročal, da so mariborski slovenski dijaki napravili izlet v okolico pod vodstvom nekega profesorja in istega suplenta Wiesthalerja, kteri toraj ne more biti sovražnik narodnosti slovenske, če je šel z dijaki, ki so pri veselici slovensko peli. Res, ta g. Wiesthaler ni n. pr. Heinrichove vrste, to bo morda tudi „Narodu“ jasno, če zvé, da je izprašan iz slovenščine in da ravno zdaj izdeluje nek spis za Matico slovensko. — Taka strast, kakor je „Narodova“, je velikrat prenagla, vselej pa slepa.

Razne novice.

— Imenovani so: G. R. Pesjak okrajni sodnik v Senožečah, za tajnika pri dež. sodniji v Ljubljani; g. Karol Pleško, za okrajnega sodnika na Vrhniki; g. Ferd. Starè za adjunkta v Kranji; g. K. Pajer za adjunkta na Brdu; g. Baltič za načelnika podpornih vradov v Ljubljani; g. dr. Schindler asistent pri živinozdravnišnici na Dunaju neki za živinozdravnika v Ljubljani.

— Nova pošta je napravljena Nemški loki (Unterdeutschau) na Kočevskem 16. t. m. Zvezana je s pošto v Koprivniku (Nesselthal) po potu, ki hodi po enkrat na dan sem in tje.

— Ptujška čitalnica ima 26. t. m. ob štirih popoldne občni zbor, pri kterem se bode volil nov odbor. Gospodje članovi se vljudno vabijo, naj se zborovanja vdeležijo v obilnem številu.

— Veliki posestniki štajarski so 16. t. m. za deželnega poslanca enoglasno izvolili grofa Gleispacha. Konservativna stranka se volitve ni vdeležila.

— Toča. V Boloniji na Laškem je 7. t. m. tako strahovito toča vsipala se na mesto in okolico, da že 60 let kaj tacega ni bilo. Popoldne od 3 in 30 minut do 4 in 15 minut, tedaj tri četrt ure sula je v tako obilni meri, da so bile ulice kakor zimski čas s snegom — s točo napolnjene. Enako je narastla tudi voda za 73 milimetrov v jako kratkem času, kar se ni zgodilo že 30 let.

— „Tr. Ztg.“ piše: „Posestnik blejske grajščine g. Ruard je začel pravdo z blejskimi občinami zaradi blejskega jezera, češ da je jezero edino njegova lastnina. Po tem takem bi ta raj dežele kranjske bil zgubljen za tujce in domače, kajti če dobi g. Ruard pravdo, gotovo ne bo dovolil, da bi se smel vsak po jezeru voziti. S tem jezerom bi pa dežela naša zgubila pač najlepši kinč svoj. To je čisto zmišljeno, ker g. Ruard je že od leta 1858 lastnik jezera, ktero je kupil z grajščino vred, pa prav rad dovoli vsakemu posluževati se ga.“

— Velika gostilnica na Golovcu. Kdor je prijatelj izletov na planine, ga bo mikalo slišati, da se je na Golovcu (Speikkogel der Choralpe) med Štajerskim in Koroškim postavila velika gostilnica, ki je zdaj gotova. Za pohištvo se je napravila loterija, ter so gospe labodske doline z lepimi darovi stvar pospešile.

— V Celovcu se je šiba zopet v šolah vpeljala. Po večletnih žalostnih skušnjah so si torej vendar novi pedagogi slednjič pameti kupili in segli po pomočku — stare šole!

— Profesorji na vseučilišču v Zagrebu. Imenovani so za juridično fakulteto: dr. Spevec, dr. Brestjensky, dr. Lorkovič; za teologično: dr. Iveković, dr. Gj. Posilović, in dr. Kržan; za filozofično: prof. Mesić in dr. Murković; tretje mesto ni še oddano.

Razpisane ustanove:

12 ustanov po 39 gl. 90 kr. za vojake, ki so bili v zadnji vojski ranjeni, ali pa za vdove in sirote takih vojakov. Prošnjam, ki se imajo po okrajnem glavarstvu poslati do konca meseca junija deželnemu predsedništvu, se priloži krstni list, spričalo vojaščine, da je bil prosilec v zadnji vojski ranjen ali pohabljen, dalje ali je neoženjen, oženjen ali vdovec, in ubožni list.

Razpisano:

Služba rudarskega zdravnika v Idriji z 1100 ali 1000 gl. l. plače in stanovanjem. Prošnje do konca maja pri tamošnji rudarski direkciji; sl. telegrafičnega asistenta; prošnje do konca maja pri tel. direkciji v Trstu; sl. učitelja v Velésovem s 400 gl. l. pl. in stanovanjem; prošnje do konca maja pri okrajnem šolskem svétu v Velésovem; sl. asistenta pri deželni davkariji; prošnje do 24. maja pri finančni direkciji; sl. sodnijskega sluge v Planini z 250 gl. l. pl. in 25 odstotkov priklade; prošnje do konca maja pri predsedništvu dež. sodnije; sl. notarjev v Ložu, Senožečah, Vipavi in Idriji. Prošnje do konca maja. sl. okrajnega sodnika v Zatičini. Prošnje v 14. dneih po 3 razglašenju v „Wien. Ztg.“; sl. okrajnih ranočelnikov s 300 gl. l. p. v Logatecu in na Oblokah. Prošnje do konca maja pri okrajnem glavarstvu v Planini.

Umrlí so:

15. maja. Marija Lukančič, žena krčmarjeva, 46 l., za spridenjem vranice. — France Friedrich, sin trgovske vdove, 8 l., za prisadom. — Franciška Hlebš, zidarsk otrok, 5 tednov, za božjastjo. 17. maja. Franciška Borufka, otrok mašin. kurjača, 5 l., za oslabljenjem. — Viktor Merlak, najdenec, 6 l., za oslabljenjem. — Jera Bradulja, mokarska vdova, 50 l., za boleznijo krog osrčja.

Telegrafične denarne cene

18. maja. Papirna renta 69.15. — Srebrna renta 74.40. — 1860letno državno posojilo 105.60. — Bankine akcije 981 — Kreditne akcije 219.25. — London 111.70. — Srebro 106.—. — Ces. kr. cekini —.—. — Napoleon 8.95.

Denarstvene cene.

15. maja.		Denar.	Blago.
Državni fondí.			
5% avstrijska papirna renta		69.10	69.20
5% renta v srebru		74.25	74.35
Srečke (lozi) 1854. l.		97.—	97.50
„ „ 1860. l. celí		105.60	105.90
„ „ 1860. l. petinke		109.50	110.—
Premijski listi 1864. l.		133.75	134.25
Zemljiščine odveznice.			
Štajarske po 5%		93.—	—.—
Kranjske, koroške in primorske po 5%		86.50	—.—
Ogerske po 5%		74.75	75.25
Hrvaške in slavonske po 5%		75.50	76.25
Sedmogradske po 5%		71.—	71.75
Delnice (akcije).			
Nacionalne banke		978	990
Unionske banke		102.25	102.75
Kreditne akcije		215.50	217.75
Nižoavstr. eskomptne družbe		860.—	870.—
Anglo-avstr. banke		134.25	134.75
Srečke (lozi).			
Kreditne po 100 gl. a. v.		157.—	158.50
Tržaške „ 100 „ k. d.		—.—	—.—
„ „ 50 „ „ „		53.50	—.—
Budenske „ 40 gl. a. v.		—.—	24.00
Salmove „ 40 „ „ „		31.75	32.25
Palffy-jeve „ 40 „ „ „		23.50	21.—
Clary-jeve „ 40 „ „ „		—.—	27.50
St. Genois „ 40 „ „ „		—.—	24.—
Windischgrätz-ove „ 20 „ „ „		19.—	20.—
Waldstein-ove „ 40 „ „ „		—.—	21.75
Srebro in zlato.			
Ces. cekini		5.35	5.37
Napoleons'or		8.96	8.97
Srebro		106.—	106.20

Jurij Dornik-ova zaloga olja v Trstu.

Pošilja se s poštanim povzetjem (Postnahme), s plačano colnino, vožnino (poštino), posodo in vsemi drugimi stroški, do vsake postaje avstrijsko-ogrske monarhije, od 25 funtov dalje. — Zapisniki cene se dobé zastonj in franko. (4—17)

Natisnili Blaznikovi dediči v Ljubljani.